

B6. OBJECTIUS DE LA PLANIFICACIÓ DE L'ÚS PÚBLIC DEL PARC

1. ANÀLISI DELS FACTORS CONDICIONANTS I LIMITANTS DEL MODEL	1
2. ORIENTACIONS GENERALS DE L'ÚS PÚBLIC	5
3. OBJECTIUS DEL PLA D'ÚS PÚBLIC	9

1. ANÀLISI DELS FACTORS CONDICIONANTS I LIMITANTS DEL MODEL

El model d'ús públic del Parc del Montseny està fortament condicionat per la situació preexistent fruit dels gairebé trenta anys de gestió de l'espai natural, així com dels requeriments que establia el *Pla especial 1977-1978* pel que fa a no permetre noves edificacions sinó rehabilitacions d'edificis existents per a la implantació d'equipaments. Això segon ha limitat i determinat les possibilitats d'ubicació dels equipaments, a vegades decidides més per oportunitat que per una vertadera planificació. Existeixen, per exemple, equipaments i itineraris senyalitzats dins les àrees de reserva natural i en Hàbitats d'Interès Comunitari de protecció Prioritària.

Els criteris, objectius i actuacions principals que han conformat aquest model preexistent són fonamentalment els següents:

- Creació d'equipaments d'informació i interpretació als indrets amb una freqüentació important en el moment de la creació del Parc: és el cas del centre d'informació a Can Casades, amb un audiovisual de gran format, o de l'exposició permanent al Casal de Cultura del Montseny.
- La creació d'equipaments pedagògics i culturals: quatre escoles de natura (Can Lleonart, la primera de l'estat espanyol, La Traüna, El Polell i la Rectoria de Vallcàrquera), dos centres de documentació als dos museus (museu La Tela de Granollers i museu La Gabella d'Arbúcies), l'alberg per a la recerca del Puig i la casa - museu l'Agustí.
- El desplegament de les previsions del Pla especial 1977-1978 per tal d'afavorir una descentralització de l'oferta d'equipaments públics: audiovisual de gran format al Casal de La Costa, equipaments de La Calma (el Bellver i l'Agustí), centre d'informació de la Rectoria del Brull.
- La creació d'equipaments perifèrics als accessos del Parc, vinculats amb els municipis: centres d'informació de Sant Esteve de Palautordera, Fogars de Montclús, Montseny, Aiguafreda, Seva, Sant Pere de Vilamajor i el Brull.
- La col·laboració amb iniciatives culturals dels ajuntaments o altres institucions: Museu Etnològic del Montseny, La Gabella, d'Arbúcies i Centre Cultural Europeu de la Natura de Viladrau.
- La consolidació del càmping de Fontmartina, existent abans de la creació del Parc.
- La incorporació a l'oferta d'equipaments d'elements de patrimoni arqueològic: el jaciment ibèric del turó de Montgròs (en aquest àmbit, l'administració del Parc col·labora en projectes que han de permetre incorporar altres elements significatius).

- La creació d'equipaments lleugers: tres àrees d'esplai i una xarxa d'itineraris senyalitzats i d'aparcaments.
- La creació d'equipaments turístics com a alternativa per a l'ús d'algunes masies, propietat de la Diputació de Barcelona, que no comptaven amb un projecte definit i amb una forta implicació de la iniciativa privada: allotjaments rurals de la Morera, la Casanova de Sant Miquel o Vallforners.

Això ha conformat una xarxa d'equipaments públics molt àmplia i diversa i que, d'acord amb el resultat dels indicadors proposats per EUROPARC-Espanya, dona resposta a totes les necessitats d'ús públic (TALP 2005). Cal destacar que des dels òrgans de gestió del Parc es considera que la xarxa d'equipaments és prou completa i no es preveu el seu creixement, tret d'algun projecte puntual.

La important i variada oferta d'equipaments i serveis privats és també un fet que condiciona el model d'ús públic del Parc. Cal destacar que es detecta, als municipis del Parc i del seu entorn, una xarxa d'empreses de serveis amb bon potencial humà i expectatives de creixement, però pendent de consolidar, la qual cosa suposa una oportunitat per a la cooperació sector públic-sector privat per tal d'oferir al visitant uns equipaments i serveis de qualitat i que satisfacin la demanda adequadament i, alhora, per potenciar el desenvolupament socioeconòmic de la població local.

En relació amb la demanda, la ubicació del Parc dins la Regió Metropolitana de Barcelona i el potencial i la pressió que això suposa –el Parc és un dels que rep un major nombre de visitants de Catalunya i de l'estat espanyol tot i que els nivells d'ocupació dels equipaments són, en general, força baixos-, les característiques de la visita -majoritàriament de menys d'un dia de durada i amb visitants força fidels que realitzen diverses visites l'any- són elements que condicionen el model d'ús públic a plantejar.

Cal destacar la forta pressió que reben certes zones centrals del Parc d'alt interès ambiental (Santa Fe, Turó de l'Home, Matagalls etc.) com a condicionant rellevant per al model d'ús públic a proposar.

L'existència d'un fort desequilibri territorial en relació a l'accés al Parc – un 56-60% dels usuaris accedeixen per la BV-5114, per Fogars de Montclús, i un 13 % per la BV-5301 per Sant Esteve de Palautordera, majoritàriament provinents de la sortida de l'AP-7 a Sant Celoni, mentre que la resta d'accessos són minoritaris-, així com la forta polarització de la freqüentació en àmbits concrets del Parc -Santa Fe, Turó de l'Home, Sant Marçal, Collformic, Matagalls, les Feixes del Vilar, la Plana del Coll, l'embassament de Vallforners i l'extrem sud-oest de La Calma-, i la preeminència absoluta del transport privat individual per accedir-hi, són factors importants a considerar a l'hora de definir el model d'ús públic del Parc.

Finalment, les determinacions del *Pla especial* en relació al règim de protecció dels valors naturals i culturals, a la regulació dels usos - especialment de les activitats del sector terciari: ús públic, serveis i turisme-, així com a la regulació de les edificacions, condicionen el model d'ús públic aplicable al Parc.

2. ORIENTACIONS GENERALS DE L'ÚS PÚBLIC

Tots els espais naturals protegits -amb l'excepció d'algunes escasses reserves integrals- incorporen als seus objectius l'ús públic, entès com un servei als visitants, juntament amb la preservació dels valors naturals, la contribució a la recerca o al desenvolupament sostenible. Davant d'aquest fenomen, es poden plantejar dues opcions diferenciades: la que opta per potenciar la restricció i les limitacions en l'exercici d'aquest ús, o bé la que prioritza l'ordenació i la regulació més a través de la informació, de l'oferta de serveis i equipaments, que no pas de la prohibició. Potser, darrera d'aquestes dues posicions i amb l'objectiu coincident de garantir la preservació dels valors naturals i culturals, hi ha dues idees subjacents diferenciades: la primera considera bàsicament als visitants com un problema, com un factor de risc; la segona els considera com un dels arguments més poderosos per explicar la pròpia política de protecció.

En el cas del Parc del Montseny, tal com s'ha mostrat en l'apartat d'antecedents i contextualització del present Pla, l'ús públic ha esdevingut un dels objectius principals al massís del Montseny des dels seus orígens com a espai natural protegit, i així ho continua essent amb ànim d'apropar els visitants als seus valors naturals i culturals, d'una manera ordenada i segura i que garanteixi la conservació, la comprensió i l'estimació d'aquests valors mitjançant la informació, l'educació i la interpretació del patrimoni. És evident que la protecció d'un espai natural implica l'existència d'una normativa reguladora i, per tant, de les consegüents restriccions a l'ús de l'espai. L'objectiu desitjable és que els principals aspectes d'aquesta regulació que impliquin als visitants siguin clarament explicats i, el que és més important, justificats, per tal que sigui el propi visitant qui en tingui coneixement, entengui el motiu de la regulació i la respecti. La informació és, doncs, clau per a la compatibilització dels objectius del Parc.

Tal com s'ha esmentat en l'apartat anterior, per a la definició i desenvolupament del model d'ús públic del Parc es parteix d'una molt àmplia i diversa oferta d'equipaments preexistent que, des dels òrgans de gestió del Parc, es considera prou completa i de la que no es preveu el creixement, tret d'algun projecte puntual. Per tant, el model d'ús públic que es pugui plantejar parteix d'unes localitzacions dels principals equipaments públics ja determinades així com d'unes característiques i tipologia d'equipaments en certa manera ja establertes. En aquest context, les estratègies principals a plantejar per a l'ordenació de l'ús públic seran:

- La major o menor potenciació de certs equipaments enfront d'altres.
- La millora de serveis i equipaments existents.
- El proveïment de nous serveis i/o equipaments lleugers.
- La informació i la comunicació.

- La minimització dels impactes ambientals negatius dels equipaments i serveis i de la freqüentació en general.

D'acord amb la diagnosi realitzada, i atenent als nivells d'ocupació dels equipaments, es pot afirmar que el model de grans equipaments al Parc s'ha assolit. En aquest sentit, l'estratègia que es planteja és la de donar serveis del Parc a les localitats de la zona perimetral amb l'objectiu que els visitants identifiquin el Parc en arribar als nuclis urbans, que puguin satisfer el seu desig de lleure i perllonguin la seva estada en els nuclis perifèrics. S'hi identifiquen elements d'interès, empreses de serveis i potencial humà, amb la qual cosa la inversió de recursos públics per estimular iniciatives pot resultar en una oferta prou atractiva per competir amb la de la zona central del Parc. En general, els nuclis urbans no tenen bons aparcaments i sovint actuen com a llocs de pas. Els manquen serveis de lleure com venda de productes alimentaris locals, artesanía o records. És possible que petits equipaments com itineraris de passeig senyalitzats a fonts, ermites, castells o arbres monumentals, complementats amb una oficina d'informació de tot tipus de serveis i amb facilitat per crear ofertes combinades del tipus itinerari guiat i àpat pugui estimular la visita i les inversions privades.

A l'hora de prioritzar i ubicar actuacions és recomanable analitzar les iniciatives que ja existeixen i que funcionen, per tal de poder-les potenciar amb majors garanties. Les oficines d'informació com a inversió pública únicament no tenen sortida. És bo que siguin un complement a una empresa privada de serveis, que complementa la seva oferta i on el Parc garanteix la qualitat del servei d'informació. Aquest seria el cas d'empreses d'educació ambiental, de guiatge, de venda de productes artesanals. També podrien funcionar a la inversa com a nucli inicial, seu d'una petita empresa. No s'ha d'oblidar tampoc que poden funcionar com a central de reserves de variats serveis de lleure o, fins i tot, com a organitzadors d'aquests serveis.

Atenent al que s'ha exposat anteriorment, l'estratègia general que es planteja per a la planificació i gestió de l'ús públic al Parc del Montseny es pot sintetitzar en:

- Prioritzar l'ordenació i la regulació més a través de la informació, de l'oferta de serveis i equipaments, que no pas de la restricció bàsicament.
- Potenciar l'oferta per a l'ús públic a les zones no centrals del Parc i mantenir l'oferta actual sense potenciar-la, a les àrees interiors coincidents amb les que presenten elevats valors naturals.
- Garantir una adequada distribució de l'oferta per a l'ús públic que permeti una distribució territorial de la freqüentació més equilibrada, potenciant les entrades secundàries al Parc preferentment a través de les àrees d'ús públic intensiu definides i identificades en el present Pla d'ús públic.

L'estratègia proposada permetrà, entre d'altres:

- Que el previsible increment de visitants al Parc sigui absorbit en les zones de menor valor ambiental i no passi a incrementar la freqüentació en determinades zones del Parc que essent ambientalment valuoses actualment reben una forta pressió de visitants.
- La reducció -o no increment- del nombre de visitants o de la pressió en zones actualment pressionades i ambientalment valuoses.
- La possibilitat de diversificar l'oferta d'ús públic per a diferents tipus d'usuaris fora de les zones actualment pressionades i ambientalment valuoses.
- Afavorir una major qualitat de la visita potenciant una oferta territorialment més equilibrada que eviti una concentració excessiva de visitants en determinats indrets, equipaments o serveis.
- Potenciar la implicació dels municipis que formen part del Parc.
- Afavorir el desenvolupament socioeconòmic relacionat amb l'oferta de béns i serveis locals i la possibilitat de noves professions.
- Que hi hagi una major imbricació entre la gestió de l'ús públic del Parc i les iniciatives locals d'ús públic que afavoreixi la coherència d'aquestes iniciatives amb el model i el *Pla d'ús públic* del Parc.

3. OBJECTIUS DEL PLA D'ÚS PÚBLIC

La finalitat del *Pla d'ús públic del Parc del Montseny* és dotar el Parc d'un instrument de planificació i programació que permeti assolir els següents objectius:

- Proveir una oferta d'ús públic de qualitat que permeti apropar els visitants als valors naturals i culturals del Parc del Montseny d'una manera satisfactòria, ordenada i segura i que garanteixi la conservació, la comprensió i l'estimació d'aquests valors mitjançant la informació, l'educació i la interpretació del patrimoni.
- Evitar l'increment de la pressió de visitants sobre les zones del Parc ambientalment més valuoses mitjançant la potenciació d'una oferta d'ús públic diversa i atractiva en les zones de menor valor ambiental del Parc, que pugui absorbir gran part dels visitants.
- Afavorir una distribució de la visita territorialment més equilibrada per tal d'evitar una concentració excessiva de visitants en determinats indrets, equipaments o serveis i aconseguir així un major nivell de satisfacció per part dels usuaris i una distribució territorial equitativa dels beneficis socioeconòmics derivats de l'ús públic.
- Potenciar la implicació dels municipis que formen part del Parc en la gestió de l'ús públic i establir mecanismes de coordinació per garantir la coherència entre les iniciatives locals i les del Parc.
- Promoure el desenvolupament socioeconòmic de tots els municipis del Parc afavorint la creació d'una oferta de serveis i equipaments de qualitat en l'àmbit de l'activitat privada i local, potenciant la coordinació i cooperació per tal de garantir la seva compatibilitat amb els objectius bàsics de gestió del Parc.

Per assolir aquests objectius estratègics, el PUP estableix una zonificació de l'ús públic i unes estratègies zonals específiques que podran dur-se terme mitjançant l'aplicació dels programes i subprogrames i de les actuacions concretes que estableix el Pla.

